

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Weg met paternalisme

Boot, A.W.A.

Publication date
2004

Published in
PM. Pensioen Magazine

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Boot, A. W. A. (2004). Weg met paternalisme. *PM. Pensioen Magazine*, 9(4), 15.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Weg met het paternalisme

Arnoud Boot

Prof. dr. A.W.A. Boot is hoogleraar ondernemingsfinanciering en financiële markten aan de Universiteit van Amsterdam

De kern van het pension fund governance probleem kan worden samengevat met de steekwoorden: maatschappelijke legitimatie, transparantie en verantwoording afleggen. De sector is integer, maar onderkent niet dat de paternalistische insteek – die de sector kenmerkt – in het moderne tijdsbeeld steeds meer tegen haar wordt gebruikt. Als zij hier niets aan verandert, zal de sector de hele tijd in het defensief worden gedreven, en de grip op haar eigen toekomst verliezen. Dit laatste blijkt onder andere al uit de discussies in media waar de pensioensector, in plaats van eigen plannen te presenteren, steeds in de verdediging zit. Hier moet zo snel mogelijk iets aan gebeuren. De enige partijen in de hoek van de pensioensector die de discussie wel aangaan zijn de levensverzekeraars, maar willen de pensioenfondsen zich door de verzekeraars laten representeren? Dit kan en mag niet. Hoe legitiem en constructief de verzekeraars zich ook opstellen in de huidige discussies – zie bijvoorbeeld de verschillende constructieve opinies van de bestuursvoorzitter Laman Trip van ING-Nederland – de pensioenfondsen zelf hebben een eigen verantwoordelijkheid. Ze moeten het heft in eigen handen nemen, en het initiatief naar zich toetrekken.

De pensioenfondsen vervullen een belangrijke maatschappelijke rol, maar zijn door een overvloedige fixatie op zichzelf (navelstaren) het draagvlak naar de maatschappij en naar hun key stakeholders aan het verliezen. Dit klinkt misschien hard en kort door de bocht, maar is in essentie wat er gaande is. De maatschappelijke legitimatie moet worden hersteld, en de primaire instrumenten hiertoe zijn transparantie en verantwoording afleggen. Dit klinkt abstract, maar het is niet veel meer dan het overboord gooien van het paternalisme. Hiertoe moeten de volgende vragen worden gesteld: Voor wie zijn we er? Wie zijn onze klanten? En hoe zorgen we voor een directe betrokkenheid van deze partijen? Een dergelijke be-

trokkenheid vereist transparantie, een duidelijke scheiding van verantwoordelijkheden en een geformaliseerde invloed van de betrokken partijen.

Transparantie en de hiermee samenhangende scheiding van verantwoordelijkheden zijn een eerste stap. Wie is verantwoordelijk voor wat, wie houdt toezicht, aan wie wordt door eenieder verantwoording afgelegd, en waarover wordt verantwoording afgelegd? Een raad van commissarissen als het hoogste toezichthoudende orgaan lijkt me prachtig. Maar doe het dan wel goed; laat alle pensioengerechtigden stemmen op kandidaten voor deze raad van commissarissen. Het ‘trustee-model’ van het Amerikaanse pensioenfonds TIAA-CREF kan hiertoe als voorbeeld dienen. En dit is de belangrijke tweede stap: echte betrokkenheid op basis van stemrecht. Het mooie is dat dan ook meteen goed moet worden gecommuniceerd naar de pensioengerechtigden, anders kunnen ze niet geïnformeerd stemmen.

Voor de pensioensector klinkt dit als een revolutie. Maar het is zo logisch en zozeer in haar eigen belang. Maar inderdaad is het ook een machtsvraagstuk. Meer macht voor de een is nu eenmaal minder macht voor de ander. Dus gedacht vanuit de dimensie van pure eigen belangen zijn er winnaars en verliezers, maar voor de sector als geheel is het alleen maar positief.

Is dit het enige? Zijn er geen andere potentiële pension fund governance problemen? Natuurlijk wel. Zoals overall is er een verdere professionalisering en kwaliteitsslag nodig. De pensioenfondsen zijn hier verre van uniek in. Maar de sector heeft wel degelijk een goede reputatie, hoe paradoxaal dat ook mag klinken in de oren met name degenen die bovenstaande opmerkingen als uiterst kritisch ervaren. De integriteit van de pensioenfondsen staat namelijk buiten kijf. En daar kunnen een boel andere sectoren nog een voorbeeld aan nemen.